

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Кафедра землеустрою, кадастру, моніторингу земель та
геоінформатики

05-05-126М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання самостійної роботи
із навчальної дисципліни **«Кадастри природних ресурсів»**
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня за освітньо-професійною програмою «Землеустрій та
кадастр» спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» денної
та заочної форм навчання

Рекомендовано
науково-методичною
радою з якості ННІАЗ
Протокол № 9 від 14.04.2026 р.

Рівне – 2026

Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з дисципліни «Кадастри природних ресурсів» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Землеустрій та кадастр» спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Кахнич П. Ф., Люсак А. В. – Рівне : НУВГП, 2026. – 14 с.

Укладачі: Кахнич П. Ф., к.т.н., доцент кафедри землеустрою, кадастру, моніторингу земель та геоінформатики;

Люсак А. В., к.т.н., доцент кафедри землеустрою, кадастру, моніторингу земель та геоінформатики.

Відповідальний за випуск: Ліщинський А. Г., к.т.н., доцент, завідувач кафедри землеустрою, кадастру, моніторингу земель та геоінформатики.

Керівник освітньої програми
к.т.н., доцент

Янчук Р. М.

Попередня версія методичних вказівок 05-05-109М

© П. Ф. Кахнич, А. В. Люсак, 2026
© Національний університет
водного господарства та
природокористування, 2026

ВСТУП

Метою вивчення навчальної дисципліни є отримання теоретичних знань та здобуття відповідних практичних навиків щодо особливостей здійснення кадастрових робіт на території адміністративно-територіальних утворень.

Завдання дисципліни полягає у тому, щоб забезпечити набуття майбутніми фахівцями необхідних компетентностей та досягнення програмних результатів навчання, визначених освітньо- професійною програмою (ОПП) «Геодезія та землеустрій» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій» галузі знань 19 «Архітектура та будівництво».

Зокрема, згідно з ОПП, вивчення дисципліни дасть можливість студентам набути компетентностей, що забезпечать їх здатність:

- застосовувати знання в практичних ситуаціях;
- розуміти область геодезії та землеустрою;
- працювати як самостійно, так і в команді;
- розробляти проекти і програми, організовувати та планувати польові роботи, готувати технічні звіти та оформлювати результати польових, камеральних та дистанційних досліджень в геодезії та землеустрої;
- вирішувати прикладні наукові та технічні завдання в галузі геодезії та землеустрою у відповідності до спеціалізацій.

Вивчення дисципліни забезпечує досягнення таких, визначених ОПП, програмних результатів навчання:

- знати теоретичні основи геодезії, вищої та інженерної геодезії, топографічного і тематичного картографування, складання та оновлення карт, дистанційного зондування Землі та фотограмметрії, землеустрою, оцінювання нерухомості і земельного кадастру;

- знати нормативно-правові засади забезпечення питань раціонального використання, охорони, обліку та оцінки природних ресурсів на національному, регіональному,

локальному і господарському рівнях, процедур державної реєстрації земельних ділянок, інших об'єктів нерухомості та обмежень у їх використанні;

- використовувати методи збирання інформації в галузі геодезії і землеустрою, її систематизації і класифікації відповідно до поставленого проектного або виробничого завдання;

- розробляти проекти землеустрою, землевпорядної і кадастрової документації та документації з оцінки земель, складати карти і готувати кадастрові дані із застосуванням комп'ютерних технологій, геоінформаційних систем і цифрової фотограмметрії.

Відповідно до програмних результатів навчання, при вивченні даної дисципліни буде забезпечено досягнення студентами наступних конкретних результатів навчання:

- знати теоретичні основи охорони природних ресурсів, як одного з визначальних ресурсів економічної діяльності, оцінки та управління ними;
- знати нормативно-правові засади охорони природних ресурсів;
- знати способи ідентифікації об'єктів природних ресурсів та порядок здійснення їх інвентаризації;
- знати методичні підходи оцінки природних ресурсів, а також завдання, види та способи управління ним;
- проводити моніторинг та аналізувати чинне законодавство України з питань охорони природних ресурсів.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Самостійна робота студента є однією із важливих складових навчального процесу, яка безпосередньо впливає на глибину, неформальність та стійкість набутих знань і умінь.

Метою самостійної роботи студента (СРС) є забезпечення засвоєння в повному обсязі навчальної програми шляхом свідомого закріплення, поглиблення і систематизації набутих теоретичних знань, а також опанування навичок роботи з навчальною і науково-методичною літературою, вміння вільно орієнтуватися в інформаційному просторі.

СРС є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом під час позааудиторної навчальної роботи і його творчого застосування в майбутній професійній діяльності.

Самостійна робота поділяється за:

видами (самостійна робота, яка забезпечує підготовку до аудиторних занять, поточного і семестрового контролю знань; пошуково-аналітична робота; науково-дослідна робота; практика на підприємствах та в організаціях, участь в тренінгах)

формами (самостійне опрацювання або вивчення теоретичного матеріалу; виконання домашніх завдань; підготовка до контрольних робіт, тестів та інших форм поточного контролю; письмове оформлення звітів з лабораторних робіт; підготовка до модульних та семестрових контролів; підготовка рефератів тощо)

Самостійна робота з дисципліни „Кадастри природних ресурсів” передбачена навчальним планом підготовки студентів освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності «Геодезія та землеустрій».

СРС спрямована на досягнення поставленої мети через виконання відповідних завдань, зміст, обсяги і структура яких наведені далі.

Під час виконання самостійної роботи студенти поглиблюють отримані знання та самостійно вивчають матеріали окремих тем модулів шляхом опрацювання відповідної літератури, здійснюють підготовку до практичних занять та залікових модулів

Таблиця 1

Розподіл годин самостійної роботи

№ з/п	Види навчальної діяльності	Обсяг часу, годин	
		денна форма	заочна форма
1	Підготовка до аудиторних занять	22	30
2	Підготовка до контрольних заходів	24	34
3	Опрацювання тем, які не розглядаються під час аудиторних занять	32	44
	Всього	78	108

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Під час виконання самостійної роботи студенти поглиблюють отримані знання та самостійно вивчають матеріали окремих тем (для денної та заочної форм навчання) шляхом опрацювання відповідної літератури, здійснюють підготовку до практичних занять та залікових модулів. Контроль самостійної роботи студентів здійснюється шляхом написання звіту по одній з тем, запропонованій викладачем (див табл. 2) та включенням питань для самостійного опрацювання в модульні контрольні роботи та екзаменаційні білети.

Таблиця 2

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	2	3	4
1	Загальне поняття про систему кадастрів в Україні	4	4
2	Світовий досвід ведення кадастрових робіт	4	4
3	Повноваження органів Державної влади та місцевого самоврядування в галузі ведення кадастрових робіт	4	6
4	Відомості про об'єкти державного земельного кадастру та їх кадастрова ідентифікація	4	6
5	Державна реєстрація речових прав на нерухоме майно	4	6
6	Знімання та обстеження при кадастрових роботах	4	6
7	Районування (зонування) території	4	6
8	Бонітування ґрунтів	4	6
	Разом	32	44

3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. *Загальне поняття про систему кадастрів в Україні*

Історичне становлення та особливості ведення кадастрових робіт в Україні. Основні складові частини Державного земельного кадастру. Правова основа ведення кадастрів в Україні.

Рекомендована література [2,3,4,5,6,10,11,17,18].

Тема 2. *Світовий досвід ведення кадастрових робіт*

Загальні риси світових кадастрових систем. Досвід розвинених європейських країн в створенні кадастрових систем. Досвід європейських країн, США у створенні кадастрово-реєстраційних систем.

Рекомендована література [20, 21, 22,23].

Тема 3. *Повноваження органів Державної влади та місцевого самоврядування в галузі ведення кадастрів природних ресурсів*

Повноваження Верховної ради України в галузі земельних відносин. Повноваження обласних рад. Повноваження районних рад. Повноваження об'єднаних територіальних громад. Повноваження Кабінету Міністрів України. Повноваження центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів. Повноваження центрального органу виконавчої влади з питань земельних ресурсів. Повноваження місцевих державних адміністрацій. Повноваження державних органів приватизації.

Рекомендована література [2, 10,12].

Тема 4. Відомості про об'єкти державного земельного кадастру та їх кадастрова ідентифікація

Відомості про державний кордон України. Відомості про землі в межах територій адміністративно-територіальних одиниць. Відомості про обмеження у використанні земель. Відомості про земельні ділянки. Система кадастрової ідентифікації об'єктів державного земельного кадастру

Рекомендована література [1, 2, 3, 4,5, 6, 7, 8, 9,11].

Тема 5. Державна реєстрація речових прав на нерухоме майно

Засади державної реєстрації прав. Речові права та їх обтяження, що підлягають державній реєстрації. Нерухоме майно, щодо якого проводиться державна реєстрація прав. Система органів та суб'єкти, які здійснюють державну реєстрацію прав.

Рекомендована література [10, 11, 12, 13, 14, 24,].

Тема 6. Знімання та обстеження при кадастрових роботах

Види картографічних матеріалів. Вимоги до точності відображення площі. Вимоги до масштабів карт. Вимоги до знімання ситуації. Вимоги до межових знаків. Способи створення картографічної основи.

Рекомендована література [1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9].

Тема 7. Районування (зонування) території

Загальні положення районування території. Критерії районування (зонування). Графічні матеріали районування (зонування). Виконання робіт з районування (зонування) території. Кадастрове зонування території.

Рекомендована література [1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9,].

Тема 8. Бонітування ґрунтів

Діагностичні ознаки бонітування ґрунтів. Визначення показників при бонітуванні. Оцінка визначення показників. Складання шкал часткового бонітування ґрунтів. Розрахунок балів бонітету

Рекомендована література [1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10].

4. ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ ПРО САМОСТІЙНУ РОБОТУ

Підсумком самостійної роботи над вивченням дисципліни “Кадастри природних ресурсів” є складання письмового звіту за темами вказаними у табл.2.

Загальний обсяг звіту визначається з розрахунку 0,25 сторінки на 1 год. самостійної роботи. Звіт включає план, вступ, основну частину, висновки, список використаної літератури та додатки.

Звіт оформлюється на стандартному папері формату А4 (210×297) з одного боку. Поля: ліве – 30мм, верхнє та нижнє – 20мм, праве – 10мм. Звіт може бути рукописним або друкованим і виконується державною мовою.

Захист звіту про самостійну роботу відбувається в терміни, спільно обумовлені студентом і викладачем.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Охорона та раціональне використання природних ресурсів і рекультивация земель : навч. посіб. / за ред. П. П. Надточія, Т. М. Мисливої. Житомир : Видавництво «Державний агроекологічний університет», 2007. 420 с.
2. Теоретичні основи державного земельного кадастру : навч. посіб. / за ред. М. Г. Ступеня. Львів : Апріорі, 2003. 341 с.
3. Панас Р. М., Маланчук М. С. Кадастр природних ресурсів : навч. посіб. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. 436 с.
4. Микула О. Я., Ступень М. Г., Пересоляк В. Ю. Кадастр природних ресурсів : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Львів : «Новий Світ- 2000». 2020. 192 с.
5. Галузеві кадастри : навч. посіб. / колектив авторів за ред. Т. В. Мовчан. Одеса : ОДАУ, 2019. 188 с.
6. Перович І. Л., Сай М. В. Кадастр територій : навч. посіб. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2012. 264 с
7. Паньків З., Кирильчук А., Яворська А. Кадастр природних ресурсів : навч. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2024. 204 с.
8. Мартин А. Г., Осипчук С. О., Чумаченко О. М. Природно-сільськогосподарське районування України : монографія. К. : ЦП «Компринт», 2015. 328 с.
9. Мірошніченко А. М., Марусенко Р. І. Науково-практичний коментар Земельного кодексу України. К. : Алерта; Центр учбової літератури, 2011. 520 с.
10. Науково-практичний коментар Водного кодексу України / Н. О. Багай, Н. Р. Кобецька, І. В. Мироненко та ін.; за заг. ред. Н. Р. Кобецької. К. : Юрінком Інтер, 2010. 360 с.
11. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. (з наступними змінами та доповненнями). *Офіційний вісник України*. 2001. № 46.

12. Кодекс України про надра. К. : Видавництво Паливола А. В., 2009. 168 с.
13. Лісовий кодекс України. К. : Видавництво Паливола А. В., 2009. 168 с.
14. Водний кодекс України. К. : Видавництво Паливола А. В., 2009. 168 с.
15. Науково-практичний коментар Водного кодексу України / Н. О. Багай, Н. Р. Кобецька, І. В. Мироненко та ін.; за заг. ред. Н. Р. Кобецької. К. : Юрінком Інтер, 2010. 360 с.
16. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16.06.1992 р. (з наступними змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*, 1992.
17. Про рослинний світ: Закон України від 09.04.1999 р. (з наступними змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 22–23.
18. Про тваринний світ: Закон України від 13.12.2001 р. (з наступними змінами та доповненнями). *Офіційний вісник України*. 2002. № 2.
19. Бордюжа А. С. Світовий досвід розвитку кадастрових систем землекористування. *Економіст*. 2011. № 10. С. 34–35.
20. Вервейко А. П. Земельний кадастр: програмне забезпечення проведення земельно-кадастрових робіт : навч. посіб. / А. П. Вервейко, А. С. Попов. ; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. 2008. 100 с.

Нормативно-правова література

21. Земельний кодекс України : Закон України від 25.10 2001 р. №2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>. 9 (дата звернення: 25.02.2026).
22. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень : Закон України від 01.07.2004 р. №1952-IV (в редакції Закону від 26.11.2015р. №834-VIII). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15>. 33 (дата звернення: 20.02.2026).

23. Про Державний земельний кадастр : Закон України від 07.07.2011р.№3613-VI.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17> (дата звернення: 05.02.2026).
24. Порядок ведення Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. Затверджений постановою КМУ від 26.10.2011 р. №1141 (в редакції постанови КМУ від 06.06.2018р.№484).URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1141-2011%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.02.2026).
25. Порядок надання інформації з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. Затверджений постановою КМУ від 25.12.2015р. №1127 (в редакції постанови КМУ від 23.08.2016р. №553). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/sh> (дата звернення: 25.02.2026).

6. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

- 1.Верховна Рада України URL: <http://portal.rada.gov.ua/>.
- 2.Законодавство України URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
3. Кабінет Міністрів України URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.
4. Міністерство юстиції України URL: <https://minjust.gov.ua/>.
5. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру URL: <https://minjust.gov.ua/>.
- 6.Державний комітет статистики URL:<http://www.ukrstat.gov.ua/>.
7. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
8. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, вул. О.Борисенка, 6). URL: <http://www.lib.rv.ua/>.
9. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська, 44). URL: <http://cbs.rv.ua/>.
10. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. О. Новака 75). URL: <http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka>.